

Pidvolochysk

```
var DrawingManagerData = {"mapZoom":11,"mapCenter":["49.533026446","26.1796176048"],"mapObjects":[{"title":"","type":"marker","coordinates":["49.5296039538","26.1718928428"]}]}; var
    GoogleMaps = { map: null, mapZoom: (DrawingManagerData == "" ? 4 :
        DrawingManagerData.mapZoom), mapCenter: (DrawingManagerData == "" ? new
            google.maps.LatLng(24.886436490787712, -70.2685546875) : new
                google.maps.LatLng(DrawingManagerData.mapCenter[0], DrawingManagerData.mapCenter[1])),
        existingAreas: (DrawingManagerData == "" ? "" : DrawingManagerData.mapObjects),
        renderedAreas: [], drawingManager: null, markerIcons: { "regular" : "http://icons.iconarchive.com/icons/icon-land/vista-map-markers/32/Map-Marker-Marker-Outside-Chartreuse-icon.png", "hovered" : "http://icons.iconarchive.com/icons/icon-land/vista-map-markers/64/Map-Marker-Marker-Outside-Azure-icon.png"}, init: function() { //Define Map Center View var mapOptions = { zoom: this.mapZoom,
            center: this.mapCenter, mapTypeControlOptions: { mapTypes: [
                google.maps.MapTypeId.ROADMAP,google.maps.MapTypeId.TERRAIN,
                google.maps.MapTypeId.SATELLITE ] }, mapTypeId: google.maps.MapTypeId.TERRAIN }; this.map =
                new google.maps.Map(document.getElementById('map-canvas'), mapOptions); //draw existing areas
                this.drawExistingAreas(); }, drawExistingAreas: function() { for (var i in this.existingAreas) { //handle
                    polygons if ( this.existingAreas[i].type == "polygon" ) { var paths = []; for (var point in
                        this.existingAreas[i].coordinates) { paths.push(new google.maps.LatLng (
                            this.existingAreas[i].coordinates[point][0], this.existingAreas[i].coordinates[point][1] ) ); } var area =
                            new google.maps.Polygon({ paths: paths, strokeColor: '#FF0000', strokeOpacity: 0.8, strokeWeight:
                                2, fillColor: '#FF0000', fillOpacity: 0.35, title: this.existingAreas[i].title, type: this.existingAreas[i].type
                                    }); area.setMap(this.map); this.drawLabel(this.existingAreas[i]); } //handle markers if (
                                    this.existingAreas[i].type == "marker" ) { var position = new
                                        google.maps.LatLng(this.existingAreas[i].coordinates[0][0], this.existingAreas[i].coordinates[0][1]);
                                        var marker = new google.maps.Marker({ position: position, icon: GoogleMaps.markerIcons.regular,
                                            title: this.existingAreas[i].title, type: this.existingAreas[i].type }); marker.setMap(this.map);
                                            this.drawLabel(this.existingAreas[i]); } } }, drawLabel: function( object ) { var marker = new
                                                MarkerWithLabel({ position: new google.maps.LatLng(object.coordinates[0][0],
                                                    object.coordinates[0][1]), map: this.map, labelContent: object.title, labelAnchor: new
                                                        google.maps.Point(30, 20), labelClass: "drawing_manager_read_only_label", // the CSS class for the
                                                            label labelStyle: {opacity: 1}, icon: "http://placeholder.it/1x1", visible: true }); } } jQuery(function() {
                                                    GoogleMaps.init(); });
                                                    שם בפולנית: Podwołoczyska
```

שם באוקראינית: Підволочиськ (Pidvolochysk)

שם בעברית: פידבולוצ'יסק

שם בידיש: פאָדוואָלצ'יסק (Podvolochisk)

נתוני אוכלוסייה:

השנה	כלל האוכלוסיה	יהודים
1880	1874	1004
1890	3778	2651
1900	5176	3779

3836	5635	1910
2275	3670	1921
2334	(?)	1931

הערות:

פודבולוצ'יסקה ממוקמת כ-35 ק"מ מזרחית לטארנופול, על גדת נהר הזברוך' (Zbruch) מצידו המערבי. נהר הזברוך', אחד מיובליו של הנדניסטר, היווה לאחר חלוקת פולין את הגבול בין גליציה מן הצד האוסטרו-הונגרי, לבין רוסיה מצידו המזרחי. פודבולוצ'יסקה נוסדה על הדרך שבין טארנופול הגליצאית לבין ווליצ'יסק (Volochnysk) הרוסית כמעט במקרה. סלילת מסילת הרכבת שנועדה לחבר את רשת מסילות הברזל של הגליציה עם זו הרוסית, ובעיקר הקמת הגשר על נהר הזברוך', הביא להקמת מגורי פועלים במקום. סביב למגורי פועלי הבניין ייסדו סוחרים זעירים מן הכפר הקטן סטארומיישצ'נה הסמוך בתי עסק, אשר ישרתו את הפועלים במהלך בניית הרכבת שארכה כעשור. בשנת 1872 עם סיום בניית המסילה הוכרזה פודבולוצ'יסקה כעיר שנועדה לשרת המרכז להעברת סחורות מאירופה לרוסיה ובחזרה. ב פודבולוצ'יסקה הוקמו מחסנים גדולים לאחסון הסחורות, מכלאות בקר וצאן לצורך בדיקות וטרינריות של הבהמות קודם ייבואן, ומפעלים ומחסנים לשיווק ביצים. כך גם סדנאות ומוסכים לטיפול בקרונות הרכבת ובקטרים, ומפעלים שונים לניצול מרבי של סחורה שלא התאימה לייצוא או לייבוא כמות שהיא. מסילת הרכבת שעברה בעיר הובילה סחורות מרחבי הקיסרות האוסטרו-הונגרית, ומאמצות רבות אחרות כמו שוויץ, אנגליה, צרפת והקיסרות הגרמנית, שהקימו בפודבולוצ'יסקה סוכנויות מסחר ומרכזי תיווך. תוך זמן קצר התפתחה העיר וכמות האוכלוסיה גדלה בקצב מסחרר עד לראשית המאה העשרים. אמנם, הקמת מרכזים מסחריים נוספים לאורך נהר הזברוך' בראשית המאה הביא להאטה בקצב הגדילה של העיר. עם פרוץ מלחמת העולם השנייה נכבשה העיר בידי הרוסים והללו הגלו את תושביה, עד לכיבושה מחדש בידי האוסטרים בשנת 1917, אך רבים מתושביה לא חזרו אליה. מצבה הכלכלי של העיר בין שתי המלחמות לא השתפר, בעיקר בשל ירידה חדה בהיקפי היצוא החקלאי מאירופה לרוסיה ובחזרה.

היהודים

מנתוני האוכלוסיה ניתן לראות את המקום המרכזי של היהודים (60-70%), הנובע גם ממקומם של היהודים בייסוד העיר ובתפקודה. חלק מן הסוחרים הזעירים היהודיים שהחלו את דרכם במסחר זעיר עבור פועלי הבניין של הרכבת, הקימו וניהלו מחסנים גדולים עם פתיחת מעבר הסחורות. עד ראשית שנות ה-90 של המאה ה"ט תעסוקתם של יהודי פודבולוצ'יסקה התמקדה במסחר סיטונאי, ומעטים עסקו ברוכלות ובמלאכות זעירות. נוספו על אלו גם בעלי חנויות ביגוד והנעלה, אשר שמשו את תיירי המרפא הרוסיים בדרכם לתוככי אירופה. אך לקראת ראשית המאה העשרים גדל מספר האוכלוסיה היהודית ואיתה גם התרבו מקצועות אלו שהיו נפוצים מאוד בקרב יהודי גליציה, לצד בעלי מקצועות חופשיים. בשנים הללו מצבם הכלכלי של יהודי העיר היה טוב, עד שלא היה צורך בהקמת מוסדות צדקה רשמיים. לקבצנים הבוודים שהיו מתושבי העיר היו בעלי בתים שדאגו למחסורם באופן פרטי.

כאמור, עם הקמת העיר קמה גם באופן רשמי הקהילה היהודית ואיתה גם מוסדות קהילתיים שונים. לרב העיר נתמנה ר' יהושע העשיל באב"ד שהיה רב העיר עד מותו בשנת 1895, ואחריו מילא את מקומו בנו, ר' יהודה אריה לייבוש באב"ד, שכהן כרב עיר עד שנרצח בשנת 1942. הרב באב"ד היה אמנם מחסידי בעלז, אך היה מקובל על כלל הזרמים בקהילה. מעבר לתפקודו כרב הקהילה, היה פעיל בפוליטיקה האזורית והארצית, השתתף בכינוסים הרבים שהיו באותה התקופה, ואף נתבקש לשמש כציר חרדי בלתי תלוי בסיים הפולני בין שתי המלחמות אך הוא סירב.

בעיר הוקמו מוסדות חינוך מסורתיים, 'חדרים' ובתי מדרש, וכן נבנה בית הכנסת גדול. לצד בית כנסת זה התקיימו בעיר בתי תפילה רבים אשר שמשו את שלל הגוונים של החברה היהודית באותם הזמנים. בתי תפילה מיוחדים לחסידי צ'ורטקוב, חסידי הוסיאטין, חבורות בעלי מלאכה שונים, ועם צמיחת הציונות גם בית כנסת של פעילי 'המזרחי'. בראשית המאה העשרים, החלה מתפתחת בעיר תנועה של 'יהדות מתקדמת' שמנתה כמה אקדמאים וסוחרים גדולים, והללו ייסדו 'טמפל' מפואר. בהנחת אבן הפינה השתתף גם רב העיר, ובית תפילה זה נפתח רק בראשית 1914. ילדי העיר התחנכו בראשית ימיהם ב'חדר' ובגילאי 6-10 עברו ללמוד בבית ספר 'עממי' בשעות הבוקר ו'בחדר' בשעות אחר הצהריים. מגיל 10-18 היו נוסעים הנערים לגימנסיה בטארנופול ברכבת בכל יום, ורק ב-1911 נוסדה בעיר גימנסיה קטנה.

עם ההתעוררות הלאומית ועליית הציונות, קמו בעיר מגוון של תנועות ציוניות כבר בשנת 1895, ובראשית המאה העשרים צצו התארגנויות ציוניות שונות כפטריות אחרי הגשם: 'דגל יהודה' (1900), אחוה (1905), פועלי ציון (1906), בנות ציון)

1907), 'תקוה', המזרחי עוד. כך גם בראשית המאה העשרים נוסד בעיר בית ספר 'שפה ברורה' ללימוד עברית, ונוסדו מגוון של מועדוני דרמה ותיאטרון, מקהלה ופעילויות תרבות שונות.

כאמור, עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה הוגלו יהודי פודבולוצ'יסקה לסקאלאט, ושוכנו שם בתוך הקהילה היהודית הענייה בתנאים קשים. רבים נפטרו ממחלות שונות. רבים מתושבי העיר לא חזרו אליה לאחר תום המלחמה, ואלו שחזרו, לא חזרו לאיתנם. מצבה הכלכלי של העיר הלך והחריף בעקבות ירידה בהיקפי המסחר, ובשנת 1926 הוגדרו כ-60% מתושבי העיר מחוסרי פרנסה. בעיר נוסדה חברת צדקה בשם 'בית לחם' שסיפקה לעניים חלות לשבת, ואף הוקם בעיר בית יתומים שנתמך בידי קהילות גדולות כמו קהילת טארנופול. רב העיר לקח תפקיד מרכזי, באמצעות ארגון הג'וינט, בטיפול בנזקקים בקהילת פודבולוצ'יסקה ולפליטי אוקראינה בכלל.

מייד עם תום המלחמה עמד בראש ועד הקהילה קומיסאר מטעם ממשלת פולין, ולאחר הבחירות החופשיות בשנת 1927 היה רוב יהודי במועצת העיר (26 מתוך 40 חברי מועצה). עם זאת, בבחירות בשנת 1933 שונה התקנון ולמועצת עיר נבחרו 12 נציגים שמתוכם יכלו להיבחר רק 6 יהודים.

מלחמת העולם השנייה

עם פרוץ המלחמה נכבשה העיר בידי הסובייטים, והללו שינו מהותית את המבנה הכלכלי של העיר, על פי התבנית הסובייטית. מפעלים ובתי עסק הולאמו ופעילים פוליטיים מרכזיים הוגלו לעומק ברית המועצות. על תקופה זו בידינו מעט מאוד מידע. עם הכיבוש הגרמני הנאצי ב-07.07.1941 החלו התושבים האוקראיניים בעריכת פוגרום ביהודי העיר, וארבעה הוכו למוות במקלות ובאבנים ברחוב העיר. אירועים אלו לוּוּ במעשי שוד וביזה, והצתת בתי הכנסת ומוסדות הדת. הנאצים תפסו את רב העיר, הרב יהודה אריה באב"ד נתפס ברחוב ביחד עם שני 'כלי קודש' והתעללו בהם ברחוב תוך שהם מגלחים את זקניהם, ומכריחים אותם לרקוד עירומים. גטו יהודי הוקם מייד עם כניסת הנאצים, ואף מונה יודנראט שהיה ממונה על אספקת כוח אדם לעבודות כפייה. בספטמבר 1942 חוסל הגטו ותושבי פודבולוצ'יסקה היהודיים נשלחו לגטו בזבארז' והם נרצחו ביריה באביב 1943, ונקברו בקבר אחים. רק כ-200 מיהודי העיר שרדו את המלחמה, מהם שברחו ממחנות העבודה, מהם שהסתתרו ביערות או אצל שכנים אוקראינים ופולנים שסייעו להם תוך סיכון חייהם.

(רועי גולדשמידט)

מקורות:

ספר פודווליצ'יסקה והסביבה, הוצאת ארגון יוצאי פודווליצ'יסקה בישראל, חיפה 1988.

פנקס הקהילות, ב, פודבוליצ'יסקה, עמ' 408-410.

[collapse/]

אזור היסטורי-תרבותי: Eastern Galicia

פריטים רלוונטיים לקהילה

שנה	סוג הפריט	כותרת
1988	ביבליוגרפיה	ספר פודוולוצ'יסקה והסביבה
1934	אינדקס מהארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי	התכתבות של המשרד הארץ-ישראלי המרכזי בוורשה עם...
1987	ביבליוגרפיה	העיר שהושמדה, בתרגום אברהם

<u>שנה</u>	<u>סוג הפריט</u>	<u>כותרת</u> <u>אהוביה</u>
1916 עד 1917	אינדקס מהארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי	О выдворении из Тернополя перемещенных туда е...
1899	מאגר שמות	Zofia Grunseid
1899	מאגר שמות	Zlate Taube Altsfafler
1899	מאגר שמות	Zigmunt Weber
1935	אינדקס מהארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי	Wykazy firm, kupców i handłowcow w miejscowości...
1933	אינדקס מהארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי	Wykazy członków zarządów gmin żydowskich z zazn...
1933	אינדקס מהארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי	Wykazy członków zarządów gmin żydowskich z zazn...

פריטים נוספים

<http://www.jgaliciabukovina.net/he/node/110965?order=title&sort=desc>Source URL: